

* si@schillerinstitut.dk * www.schillerinstitut.dk *

Harmonien mellem konfuciansk og vestlig filosofi: Mod økumenisk enhed mellem Øst og Vest

v/ *Mike Billington*

Lektion 5 i LaRouchePAC's Undervisningsserie 2018
»Hvad er det Nye Paradigme?« 31. marts, 2018

<https://www.youtube.com/watch?v=y--5wI5pi6Y>

Vært Megan Beets: Velkommen. Dette er femte del i LaRouchePAC-serien, »Hvad er det Nye Paradigme?« Mit navn er Megan Beets, og jeg har den glæde med mig her i studiet at have, som vores lærer i dag, Mike Billington, mangeårig samarbejdspartner til Lyndon LaRouche og EIR-chefkoordinator for Asien. Med os har vi også vores online-publikum, såvel som vores live-publikum i Seattle, Washington; velkommen.

Hvis det er første gang, man er med, vil jeg opfordre jer til, efter dagens lektion, at gå tilbage os se de foregående lektioner i denne serie, for den er sammensat, så den danner en helhed. (discover.larouchepac.com) Vores serie lagde ud med at se nærmere på geopolitik, både ud fra et politisk såvel som et historisk syn på geopolitiske politikker, men også ud fra standpunktet om den underliggende filosofi og livssynet angående menneskets natur og modpolen hertil, ud fra de bedste traditioner i vestlig tankegang. Dette fulgtes op af et dybere indblik i organiseringen af selve det menneskelige intellekt og menneskelige, sociale relationer ved at se på de principper, der ligger til grund for klassisk kunst og klassisk musik i særdeleshed.¹

¹ Videoer og dansk oversættelse af de foregående lektioner kan ses her: <http://schillerinstitut.dk/si/category/lpac-new-paradigme/>

Mike Billington, EIR.

I dag vil Mike lede en diskussion om noget, som de fleste mennesker i Vesten, og i USA i særdeleshed, næsten intet ved om, og som er konfucianismens historie i Kinas historie, dens relation til det i nutiden fremvoksende Nye Paradigme, og dens sammenhæng med den vestlige civilisations bedste traditioner.

For lige at sætte det i sammenhæng, vil jeg oplæse et citat fra en tale, som Helga Zepp-LaRouche holdt sidste år på Bælte & Vej Konferencen i Kina. Hun refererede til præsident Xi Jinpings billede, hans koncept af et fællesskab for en fælles fremtid for menneskeheden. Hun sagde,

»Ved at sætte begrebet om én menneskehed, defineret ud fra standpunktet om vores fælles fremtid som referencpunkt for, hvordan vi bør tænke på politiske, økonomiske, samfundsmæssige og kulturelle spørgsmål, har præsident Xi etableret et højere fornuftsgrundlag, et idémæssigt grundlag for en fredensorden på hele planeten. Det er ingen tilfældighed, at konceptet for et helt Nyt Paradigme i menneskets historie skulle komme fra Kina, eftersom det er i overensstemmelse med den 2.500 år gamle konfucianske tradition.«

Lidt senere i talen gengav hun reaktionen fra nogle mennesker i Vesten, imod det fremvoksende Nye Paradigme, og sagde:

»Betyder dette, at ideen om at opbygge en harmonisk verden, i hvilken alle nationer kan arbejde sammen om menneskehedens fælles mål, er en utopi, en drøm, der aldrig kan blive til virkelighed? Jeg mener, at menneskehedens universalhistorie kan give svaret på dette spørgsmål, for det viser, at der er nogle dybe karaktertræk, idealet om den højeste menneskehed, som forskellige kulturers ædleste udtryk har til fælles.«

Hermed vil jeg give ordet til Mike.

Mike Billington: En meget fin introduktion. Jeg er meget glad for at være her. De af jer, der har hørt disse lektioner fra begyndelsen, har fået en god dosis af de modsatrettede poler i vestlig civilisation og den udvikling, der kommer fra Platon, om en humanistisk opfattelse, der repræsenterer erkendelsen af det menneskelige intellekt, af det menneskelige intellekts kreative evne som det grundlag, ud fra hvilket hele menneskeheden defineres. Og, som dets modsætning, den oligarkiske, aristoteliske

idé, der siger, at mennesker fødes som enten herrer eller slaver; at mennesker skal regeres på samme måde, som man hersker over dyrene, med straf og belønning, træning af dyr og en streng hånd; et menneskesyn – et aristotelisk menneskesyn, der grundlæggende set siger, at den maksimale kreative kapacitet i menneskets hjerne er som en computers. At man i realiteten er fuldstændig beroende på sanserception, at man i heldigste fald kan tage sin sanserception og, gennem deduktion, grundlæggende set, komme frem til visse teorier, og det anses for at være den maksimale kreativitet, der kan eksistere. En sådan verden, som vi har set, især, som repræsenteret rent historisk af Det britiske Imperium og de aristoteliske talsmænd for Det britiske Imperium, såsom Hobbes, Locke og Hume, som I har hørt diskuteret i disse lektioner, grundlæggende set anser mennesket for at være et dyr, hvilket retfærdiggør et oligarkisk samfund. Og, at alle store renæssancer i hele vores historie; alle store perioder med republikanske fremskridt, har været baseret på det modsatte koncept, nemlig det platoniske menneskesyn, der siger, at mennesket er født godt gennem intellektets kreative evne, det kreative potentiale hos hvert eneste menneske for at deltage i universets skabelse under udvikling.

Dette identificeres generelt som et humanistisk, kristent livssyn i Vesten. Hvis man ser på dette livssyn ud fra en anden kulturs perspektiv, vinder man en hel del. Det er ekstremt vigtigt, at folk virkelig tager en anden kultur til hjertet; og på dette historiske tidspunkt, med hensyn til Kina, er det faktisk nærmest alle menneskers forpligtelse at undersøge kinesisk historie, kinesisk kultur og kinesisk filosofi; i betragtning af, at vi oplever denne utrolige genopblussen af renæssancetankegang i Kina, som har afstedkommet både transformationen af Kina og, gennem den Nye Silkevej, båret denne transformation ud til hele verden, som således imødegår degenerationen og sammenbruddet af det gamle paradigme, det imperiekolonialistiske paradigme. Det er især vigtigt, eftersom, som I ved, de folk, der er rædselsslagne over, at USA måske kunne gå sammen med Kina og Rusland, hvilket helt bestemt ville være enden på Det britiske Imperium én gang for alle, som Lyndon LaRouche har fremført i årtier, at disse tre store nationer – og også Indien; men især Kina, Rusland og USA – der kommer sammen omkring et Nyt Paradigme, baseret på menneskehedsens fælles mål snarere end på den britiske imperieanskuelse om de mindreværdige racer og de mindreværdige folkeslag, som må regeres af eliten, aristokratiet; at det ville betyde enden på imperiet. Vi ser, at dette nu er for hånden, og det er af denne grund, at der er disse hysteriske angreb på både Kina og Rusland. Dæmonisering af Putin og dæmonisering af Xi Jinping, der erklæres at være en ny Mao Zedong, en diktator, der undertrykker sit folk, der forhindrer frihed i sin nation og så videre og så videre, og som mørklægger det faktum, at vi har set det største udbrud af kreativitet og opdagelse i mange årtier finde sted i Kina og spredes i hele verden, gennem den Nye Silkevej.

I ved f.eks. sandsynligvis, at Marco Rubio og andre folk i Kongressen forsøger at forbyde Konfucius-institutterne, som der er flere end 100 af her i USA, hvor

Fig. 1: Lyndon LaRouche på sin 95-års fødselsdag sammen med Helga.

Kina med egne penge og med egne, frivillige folk, jeg mener, de er hyret, men de kommer ind i USA og i nationer over hele verden og tilbyder grundlæggende set at undervise i kinesisk og diskutere kinesisk kultur og kinesiske traditioner med folk. Marco Rubio erklærer, at dette er en forgiftning af vore børn og får vore børn til at tro, at der på en eller anden måde skulle være noget godt i Kina, når vi selvfølgelig alle ved, at Kina er et diktatorisk helvedeshul, og så fremdeles. Det minder mig om det, Platon blev beskyldt for – at forgifte vore børns sind gennem sin platoniske fremgangsmåde for fornuft. Det er ekstremt vigtigt, at vi gør dette.

Det er generelt tilfældet, at folk i både Østen og Vesten ofte har accepteret ideen om, at der findes en eller anden fundamental forskel mellem den kinesiske tankegang og den vestlige tankegang, og at dette er et uoverstigeligt svælg. Som Rudyard Kipling, den britiske imperialist, grundlæggende set sagde, »Øst er Øst, og Vest er Vest, og aldrig skal de tvende mødes«. Som jeg altid har sagt, så er dette ikke en konstatering af fakta, men er derimod en politik – dette er den britiske imperiepolitik, der sørger for, at der eksisterer en opdeling, for det er gennem at holde verden opdelt, at de kan fortsætte med at herske imperialt over de opdeltede nationer.

Men vi har altså, både her i USA og i Vesten og i Kina, at folk accepterer denne idé om, at der skulle være en eller anden fundamentalt anderledes tankegang. Der er selvfølgelig forskellige karaktertræk i vestlig kultur og i kinesisk kultur – det er der ingen tvivl om. Men folk, der fremfører dette som et argument, er tilbøjelige til at sige, at deres side er den overlegne, og de andres side er underlegen; og dette ser man for øvrigt i Kina såvel som her.

Det, jeg vil gøre i dag, er grundlæggende set at tilbagevise denne opfattelse og forsøge at vise, at det, der er fundamentalt for mennesker overalt, er kampen mellem en humanistisk opfattelse af mennesket og så den oligarkiske anskuelse af mennesket som i heldigste fald en eller anden slags avanceret dyr; og at dette er arten af hele den vestlige kulturs historie og af hele den kinesiske kulturs historie. Og, ved at gøre dette, vise overensstemmelsen mellem begge siders humanistiske anskuelse og overensstemmelsen mellem begge siders oligarkiske anskuelse.

Lad mig lægge ud med – dette bliver det overordnede tema, »Mod en økumenisk forening af øst og Vest«. Jeg vil begynde med Leibniz og Lyndon og Helga LaRouche,

det vidunderlige foto af Helga og Lyn og hvad hedder hunden? [Fig. 1]

Beets: Holly.

Billington: Holly, ja, Holly. Dette er taget på hans 95-års fødselsdag.

Leibniz; I har hørt en masse om Leibniz i de foregående lektioner, og I kommer til at høre endnu mere i dag, og om Cusanus, og om Lyndon LaRouche, som I har hørt en masse om. Leibniz var den skelsættende indflydelse på grundlæggerne af den amerikanske republik. Han var en skelsættende indflydelse på Lyndon LaRouche i dennes teenageår, hvor han studerede tysk kritisk filosofi og søgte efter, hvem, der havde ideer, der stemte overens med hans egen opfattelse af menneskeheden, og han fandt Leibniz. Men, hvad der måske er mindre kendt, så var Leibniz også i et meget tæt samarbejde med kineserne.

Leibniz korresponderede med de jesuitiske missionærer – dette var den anden gruppe af jesuitiske missionærer, der var kommet ind i Kina, mest fra Paris, faktisk, hvor Leibniz også var, men han havde en tæt korrespondance. De var i gang med at oversætte værkerne af Konfutses, Mencius og især Zhu Xi. Lad os tale om Zhu Xi. Han er langt mindre kendt i Vesten, men han er, på en vis måde, Kinas Nicolaus Cusanus (Nikolaus von Kues). I det 12. århundrede, i Song-dynastiet, stod Zhu Xi grundlæggende set i spidsen for en renæssance af konfuciansk tankegang på samme måde, som Cusanus skabte en renæssance ved at genoplive og fremme platonisk tankegang. Zhu Xi gjorde det samme i Kina i det 12. århundrede, hvilket førte til en stor renæssance i denne æra, som først blev stoppet, da de mongolske horder kom ind i Kina og knuste den kinesiske civilisation. Det blev dernæst genoplivet, og Zhu Xis arbejde var faktisk grundlaget for eksaminationssystemet i Kina i århundreder (det taler vi om, om lidt).

Leibniz tog disse skrifter og studerede dem nøje. Han indså, at der var stor lighed mellem de mest dybe, kinesiske, filosofiske ideer, som han kaldte den kinesiske »naturlige filosofi« eller den »naturlige teologi«, og så den kristne, vestlige kultur. Og, hvad der var vigtigere, mener jeg på en måde, så sagde han, at han indså, at her havde vi ikke alene store ideer, men vi havde en nation, der havde langt større byer end noget, der fandtes i Europa. En langt højere uddannet befolkning, et storslået uddannelsessystem, og han så, at, hvis man så på historiens store bølge – på det faktum, at der her er en kultur, gennem hvilken det er lykkedes at skabe et højt uddannet, avanceret civilisation – selv om denne generelt var i forfald på dette tidspunkt, sammenlignet med dens tidligere højdepunkt. Dette er i 1600- og 1700-tallet; men han indså ikke desto mindre, at dette demonstrerede, at kineserne måtte have opdaget de dybeste sandheder om mennesket og naturen; for kun en sådan opdagelse kunne fremme en sådan lang udvikling af en avanceret kultur. Så han tog denne idé til sig. Jeg vil læse et citat, som jeg har brugt i stort set alle lektioner, jeg har givet, som har at gøre med Kina, for jeg mener, det er et meget smukt citat. Det er fra Leibniz' *Novissima Sinica*, som er en publikation, han skrev i 1697 med titlen »Nyheder fra

Kina«. I denne publikation havde han sin egen artikel om konfucianismens filosofi, men også andre ting om det, der skete i Kina. På et tidspunkt sagde han:

»Jeg anser det for at være en enestående plan fra skæbnens side, at menneskelig kultivering og forfinelse i dag er koncentreret, så at sige, i de to yderpunkter af vort kontinent, i Europa og i Kina, der smykker Orienten, som Europa gør det på den modsatte side af Jorden. Måske har det Højeste Forsyn forordnet et sådant arrangement således, at, idet de mest kultiverede og fjerntliggende folkeslag rækker deres arme ud mod hinanden, kan de, der ligger ind imellem, gradvist blive bragt til et bedre liv.«

Tænk på dette; jeg mener, det er et af de smukkeste udtryk for det, Helga kalder »den Nye Silkevejsånd«. Det er den idé, at store civilisationer, ved at komme i kontakt med hinanden og slå kræfterne sammen og arbejde for disse to civilisationers fælles mål, kan løfte de mindre udviklede dele af verden op. Og det betyder selvfølgelig ikke kun Eurasien, men omfatter, at hele menneskeheden kan løftes op gennem denne form for samarbejdsrelationer, baseret på en dybtgående idé om mennesket, baseret på intellektets (eller sindets) kreative evne og evnen til at fremme ens egen nations fremtid; og ved, at hele verden kommer sammen, hvilket er nøjagtigt den idé, som Lyn og Helga havde, da de først fik denne idé med den Nye Silkevej efter Sovjetunionens kollaps i 1990'erne.

For blot at gøre det helt klart, at vi altid har med to modsatrettede poler i tankegang at gøre, så lad mig nu vende mig mod den vidunderlige Bertrand Russell, manden, som af Lyndon LaRouche er kendt som den »ondste mand i det 20. århundrede«. Ikke overraskende var Bertrand Russell også involveret i Kina. På tidspunktet for Første Verdenskrig var der Sun Yat-sen, som var grundlæggeren af den Kinesiske Republik; vi vil diskutere Sun Yat-sen senere. Sun Yat-sen fremførte ihærdigt, at Kina skulle holde sig ude af denne krig i Europa, Første Verdenskrig; men han sagde, hvis vi skal være involveret i krigen, så skal det være på Tysklands side, Tyskland, der var det mindst offensive af kolonimagterne, der havde taget en luns af Kina i løbet af de foregående 100 år.

»Briterne«, bemærkede han, »havde plyndret, ødelagt, påtvunget befolkningen opium, havde ført til massehungersnød, narckoafhængighed; og tyskerne havde været langt mere nådige i Shandong-området, hvor de var en slags kolonimagt«. Han sagde, »Hvis vi går med i denne krig på briternes side, så, når krigen er forbi, og briterne vinder, vil vi ikke få del i krigens sold. De vil snarere skære os i stykker og give os til deres andre allierede, de andre europæiske magter.«

Det var faktisk præcist, hvad der skete. Mod hans råd – han var ikke ved magten på det tidspunkt – gik Kina sammen med briterne, var en del af krigen, og ved krigens slutning blev de skåret op i små stykker. De tyske besiddelser blev overgivet til Japan, og andre lande tog deres bid af kagen. Der opstod en enorm respons på dette – mest fra de unge; det hed 4. Maj-bevægelsen, og i denne bevægelse kæmpede Sun Yat-sen for at etablere et republikansk koncept for at bringe hans republikanske ideer i forgrunden blandt de folk, der var involveret i

denne bevægelse. Desværre, fra den anden side, kom Bertrand Russell ind og stak næsen i det sammen med John Dewey, hans ven fra USA, der var fortaler for af-skoling; som sagde, man kan lære ved at gøre, man behøver ikke at studere for at gøre det. De var grundlæggende set med til at skabe en radikal, anarkistisk gruppe-ring inden for det, der var i færd med at blive til Kinas Kommunistiske Parti. Jeg ville fremføre, at det faktisk var helt tilbage til den tid med Bertrand Russell og John Dewey, at de ideer, der sluttelig kom i forgrunden under den såkaldte Kulturrevolution fra 1965-66 og frem til omkring 10 år efter dette; hvilket var en absolut mørk tid for Kina, en periode med total selvdestruktion. Og det var baseret på principper, der var bragt ind i Kina af Bertrand Russell.

Her er, hvad Bertrand Russell skrev i den bog, han skrev efter at have været i Kina, med titlen, *The Problem of China*:

»Instinktiv lykke, eller glæde ved livet, er et af de vigtigste ... goder, vi har mistet gennem industrialisme; dens almene udbredelse i Kina er en stærk grund til at tænke godt om den kinesiske civilisation.

Fremskridt og effektivitet, for eksempel, har ingen appel for kineserne, undtagen for dem, der er kommet under vestlig indflydelse. Ved at lægge vægt på fremskridt og effektivitet har vi vundet magt og rigdom; ved at ignorere dem, vandt kineserne, indtil vi bragte forstyrrelse, i det store og hele en fredelig eksistens og et liv fuld af fornøjelighed.«

Dette er et klassisk eksempel på britisk imperialismes idé om den ædle bonde – gå ind i et land, profiler dem, find de mest tilbagestående tendenser, man overhovedet kan finde, overbevis dem om, at de har det bedre ved at være i kommunikation med naturen, med en forventet levealder på 22 eller 23 – men man er lykkelig – og grundlæggende set forgifte ethvert aspekt af en avanceret kultur, der eksisterer i denne civilisation. Især i Kinas tilfælde har man at gøre med en nation, der, som Helga har påpeget, har haft 2500 år – faktisk 5000 år med en af verdens mest avancerede kulturer.

Dette er, hvad vi stadig har med at gøre, både i Vesten og i Østen. Vi har at gøre med Leibniz' indflydelse og den humanistiske opfattelse, og med de britiske, imperiale empirister som Russell, som grundlæggende set hader mennesker, som mener, man må have herrer og slaver, og herrerne må selvfølgelig være briterne.

Lad os nu se på konfucianisme. Konfutse (også: Konfucius; Kong Fuzi) levede fra 551 f. Kr. til 479 f. Kr. Dette er et digt. Han skrev ikke dette digt, men han citerer det. Det er fra *Digtbogen*, der blev skrevet endnu tidligere, men jeg mener, det er en af de enkleste og dybeste repræsentationer af konfuciansk tankegang i hele litteraturen. Han skrev:

»Da Himlen skabte mennesket,
Skabte det alle ting efter Loven,
Således, at folk kan fatte disse love,
Og vil elske dyd.«

Dette siger mange, mange ting. For det første, så blev mennesket skabt. Det er vigtigt. Der er mange mennesker, der hævder, at konfucianisme ikke er en religion. Den har ingen tro, den er blot en filosofi; det er måske sandt, og måske ikke, men jeg mener ikke, at det er det vigtige spørgsmål, om man kalder det en religion eller ej. Man bør tænke på, hvad de faktiske ideer om mennesket og naturen og kreativitet og universets skabelse er. Her lyder det helt ligefremt, »mennesket skabtes«. Dette var ikke blot et eller andet naturfænomen. Der var en skabelse af mennesket – af hvem? Af Himlen, måske kunne man sige Gud, men Himlen skabte mennesket; og næste linje, »han (Himlen) skabte alle ting efter loven«, hvilket vil sige, at der er en lovmæssighed i universet derude. Det er ikke tilfældigt; det er ikke Darwins overlevelse af den bedst egnede. Der er en lovmæssig udviklingsproces, som skabte alle ting, ikke alene mennesket, men selve naturen, ifølge principper. Så siger han, at det er skabt på en sådan måde, at folk kan fatte disse love. Lyn har altid sagt, at grundlaget for enhver sand, videnskabelig virkelighed eller kulturel virkelighed må kunne gøres til genstand for en forståelig repræsentation, at mennesket er i stand til at forstå disse love og omsætte dem til handling som en del af civilisation og anvende dem til fremme for mennesket. Og så den sidste linje, den dybeste, mener jeg; ikke alene kan folk fatte disse love og anvende dem, men det vil også få dem til at elske dyd. Med andre ord, så er dyd ikke kun det, at gøre noget godt eller at være venlig eller sådan noget; det er fremme af menneskets viden om principperne, der eksisterer i vort univers, og at anvende disse love.

Dette indkapsler efter min mening hele den menneskelige tradition i Øst og Vest; og det er en idé, som Konfutse direkte identificerer som den mest dybtgående idé. Senere går også Mencius – i det forberedende læsestof, jeg gav jer – tilbage og citerer dette digt, så det opfattes tydeligvis som et fundamentalt stykke.

Med hensyn til denne idé, vil jeg nu citere og senere komme tilbage til noget af pave Leo 13 (1878-1903). Dette er fra en encyklika ('pavebrev'), som Lyn citerer i begyndelsen af det læsestof, jeg gav jer, fra Lyns fængselskrift med titlen, *The Science of Christian Economy* (Videnskaben om kristen økonomi). Han citerer pave Leo 13 fra dennes *Rerum Novarum*; Om nye ting. Dette var under den industrielle revolution, og encyklikaen handler grundlæggende set om spørgsmålet mellem arbejdskraften og kapitalen, menneskets rettigheder i dette nye, skiftende samfund. Så han siger, »For love skal kun overholdes for så vidt de er i overensstemmelse med den rette fornuft, og således med Guds evige love.«

Blot, fordi noget er lov, betyder det på ingen måde, at det er retfærdigt eller endda, at det bør overholdes. Dette er pave Leo 13, der taler, faktisk en meget revolutionær idé, og en idé, som jeg er sikker på, I ved, mennesker af god vilje har handlet på igennem hele historien.

Jeg vil sammenligne dette med det, Konfutse sagde. Dette er igen et af de mest berømte udsagn. Han siger, »Hvis der kommer nød og mangel i Imperiet, vil Himlens mandat blive taget fra jer for evigt«. Han taler her til en af kongerne, og I har hørt om kongers guddommelige ret.

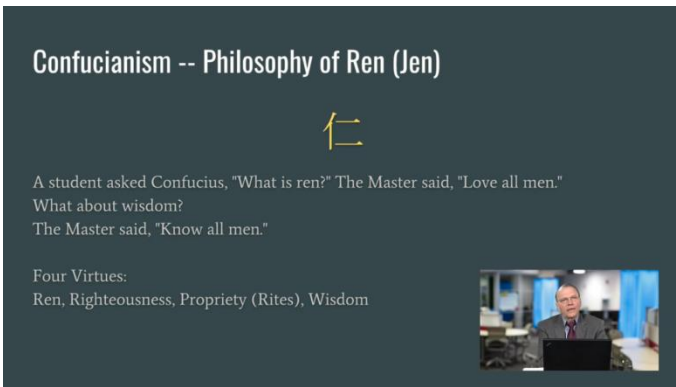

Fig. 2.

Det fandtes i Europa, det fandtes i Kina. Der var disse tyranner, der mente, de havde fået denne position som et mandat fra Himlen; hvilket ville sige, at de faktisk havde ret til at gøre nøjagtig, hvad der passede dem. Uanset, hvad de gjorde, så var det rigtigt, for de havde den guddommelige ret. Konfutsu sagde, nej, det er ikke sandt. Som konge har du Himlens mandat, men dette mandat går ud på, at du må skabe dit samfund lige så blomstrende. Og hvis dine politikker faktisk har ført til det almene forfald og sammenbrud af din kultur, og folket lider nød og mangeltilstande, så vil dette Himlens mandat blive taget fra dig for evigt. Igen et meget revolutionært koncept, og et koncept, som folk har handlet på; og en idé, som vi bør være meget bekendt med i vores nuværende situation i verden i dag.

Jeg vil nu komme ind på, hvad konfucianisme er rent filosofisk eller religiøst, kunne man sige. Det er almindelig kendt som filosofien om *Ren*. I det læsestof, jeg gav jer, stavede jeg det »J-e-n«. Jeg vil ikke referere til det som »R-e-n« her. Den kinesiske udtale er sådan 'Ren', noget i den stil. Dette er symbolet for tegnet for Ren, som er et symbol for folk, med den slags hat dér med en nedadgående pind, det betyder en person; det udtales også ren med nummer 2 ved siden af det, de to linjer. [Fig. 2] Dette er ideen om ren, at mennesker kommer sammen. For at sige, hvad det er, her er, hvad Konfutsu selv sagde, da en elev spurgte, hvad er ren? Han sagde, »Elsk alle mennesker«. Det betyder ikke kun kærlighed. Nogen gange oversættes det »kærlighed«. Nogen gange oversættes det »velvilje« (engelsk også velgørenhed, godhertighed, -red.), hvilket ikke er nogen dårlig oversættelse. Jeg ville hævde, at den eneste, korrekte oversættelse er »agápe«², som er det græske ord, der er blevet almindeligt i vort sprog som en højere form for kærlighed, en kærlighed til menneskeheden som helhed, en kærlighed til Gud, en kærlighed til skabelsen. I næste linje blev han spurgt, »Hvad med visdom? Mesteren svarede, Kend alle mennesker«. Det betyder ikke bare at kende dit eller dat

eller kend denne person; det betyder ikke, at man kender hver eneste person i universet, selvfølgelig. Det betyder, at man kender menneskeheden, man kender den menneskelige arts natur.

I konfucianisme er der det, de kalder de Fire Dyder, det kommer vi tilbage til. Den første af disse, og den største af disse, er Ren, eller agápe. De andre er Retfærdighed, Sømmelighed – der kendes som Riterne, og det betyder grundlæggende set den rette handlemåde; sømmelig handling, der er til gavn for én selv og for samfundet – og Visdom (viden). Sammenlign dette med det meget berømte bibelske citat fra første korintherbrev, kap. 13, vers 13, som lyder, »Så bliver da tro, håb og kærlighed, disse tre; men størst er kærligheden«. Det er (den engelske) Kong James version, som bruger ordet »charity« (godgørenhed; kærlighed), men ordet 'charity' kommer af det græske ord 'agápe', så det vil jeg bruge. »Så bliver da tro, håb og agápe, disse tre; men størst er agápe«. Dette er fuldstændig parallelt med ideen om Ren på kinesisk. Det kan betyde godgørenhed, velgørenhed, men det betyder en højere form for kærlighed. Zhu Xi, som vi vil diskutere senere, sagde, at Ren er princippet om kærlighed, eller kærlighedens kilde. Dette er altså konfucianismens fundamentale idé, og man ser straks en meget klar parallel til det bedste i den vestlige humanistiske, kristne tradition.

Jeg vil ikke komme med en masse udsagn fra Konfutsu, men jeg vil komme med en hel del fra Mencius. Jeg har givet jer forberedelse om Mencius; jeg håber, nogle af jer har haft mulighed for at læse dette. Jeg finder Mencius langt mere polemisk. Han var næsten 200 år efter Konfutsu, og han måtte tackle det faktum, at der var flere kulturer og sekter, der var opstået i opposition til konfucianisme. På samme måde, som vi havde traditionen efter Aristoteles, aristotelisme, osv., i Vesten, og det romerske diktatur og de polyteistiske ideer og så videre, at tackle i Vesten i opposition til platonisme og kristendom. Han er altså meget polemisk; han må tackle Taoisme, han må tackle legalisme – vi diskuterer lidt om legalisme senere – og andre sådanne sekter. Jeg vil komme med nogle længere citater af Mencius, både om politik, om intellektets lighed og om en slags filosofisk grundlag for menneskeheden som helhed.

Fra den allerførste bog, del 1, siger han,

»Det er kun uddannede mænd, der, uden et sikkert levebrød, er i stand til at bevare et stabilt hjerte. Med hensyn til folket, hvis det ikke har et sikkert levebrød, følger det, at de ikke vil have et stabilt hjerte. Og hvis de ikke har et stabilt hjerte, er der intet, de ikke vil gøre, i form af selv-overnivelse (til ønsker og begær), af afledning, af fordærvelse og af tøjlesløshed. Når de således har været involveret i forbrydelse, da at sætte efter dem og straffe dem – det er at sætte en fælde for folket.«

Jeg finder dette meget dybsindigt. Han forfølger den linje – og dette er endnu et udsagn om spørgsmålet om Himlens mandat – at, hvis folk ikke har jobs, hvis de er arbejdsløse, hvis de ingen fremtid har, så vil de vende sig mod narko og kriminalitet og tøjlesløshed. Men så tilføjer han, at, hvis de dernæst bliver arresteret for deres forbrydelser, kan man ikke i sig selv give dem skylden; det er at

² Agápe, der ikke er særlig almindeligt på dansk, er det græske ord, apostlen Paulus bruger i f.eks. Første Korintherbrev kap. 13, vers. 13, og som på dansk er oversat til kærlighed: 'Så bliver da disse tre, tro, håb og kærlighed; men størst af disse er kærligheden'. (Læs vers 1-13 her: <http://www.bibelselskabet.dk/BrugBibelen/BibelenOnline.aspx?book=1kor&id=3&chapter=13b>)

fange folket i en fælde. En fælde, sat op af en regent, der ikke følger det faktiske mandat fra Himlen.

Fra bog 6, del 1, taler han faktisk til en af kongerne, han siger,

»Er der nogen forskel på at slå en mand ihjel med en kæp eller med et sværd?

Kongen sagde, 'Der er ingen forskel!'

Er der nogen forskel på at gøre det med et sværd eller med en særlig regeringsform?

'Der er ingen forskel!', lød svaret.«

Dernæst siger Mencius,

»Der er mennesker, der dør af sult på gaderne, og du giver ikke dine kornlagre til dem. Når folk dør, siger du, 'Det er ikke min skyld; det er årets [tidernes] skyld.' Hvorved adskiller dette sig fra at dolke og dræbe en mand, og så sige – 'Det var ikke mig; det var våbnet?' Lad Deres Majestæt ophøre med at lægge skylden på året, og folket vil omgående komme til dig fra hele nationen.«

Så dette er, mener jeg, endnu et dybsindigt udtryk for denne idé om Himlens mandat.

Det her er filosofen Gao. Gao var medlem af det, der hed Mo-ist sekten, efter en fyr ved navn Mo. Dette var meget ligesom de aristoteliske netværk i Vesten. De hævdede at være for rationel tankegang; de hævdede at være for fornuft. Men deres syn på fornuft var grundlæggende set ligesom Aristoteles'; nemlig blot at ekstrapolere fra sanserception, og at det menneskelige intellekt grundlæggende set skulle formes af herskerne. De fremførte derfor, at mennesket ikke var født godt, ikke fødtes med nogen medfødte egenskaber, men måtte formes.

»Filosoffen Gao sagde, 'Menneskets natur er ligeglad med godt og ondt, ligesom vand er ligeglad med øst og vest'.

Mencius sagde, 'Ud fra de følelser, der er rigtige [i henhold til menneskets natur], er det fastsat til udøvelse af det gode. Dette er, hvad jeg mener med at sige, at naturen er god. Hvis mennesker gør det, der ikke er godt, kan man ikke tilskrive deres naturlige evner skylden. Følelsen af medlidenhed er fælles for alle mennesker; det samme gælder for skam og ikke at være vellidt; det samme gælder for agtelse og respekt; og for billigelse og misbilligelse'.

Han siger altså grundlæggende set, at dette er medfødte egenskaber i intellektet. Dernæst sammenligner han disse begreber med de Fire Principper, som vi nævnte før.

»Følelsen af medlidenhed indebærer princippet om godhjertethed (Ren): følelsen af skam og ikke at være vellidt, princippet om Retfærdighed; følelsen af agtelse og respekt, princippet om Sømmelighed; og følelsen af billigelse og misbilligelse, princippet om Viden'.

Lad mig nu give en smule forståelse af, hvad legalisme var for noget, for det var den hovedting, som Mencius kæmpede med, eller som Mencius' tilhængere efterfølgende måtte kæmpe med. De to, store legalistiske lærde – og dette førte til det, der var konsolideringen af den »første kejser« i Kina ved navn Qin Shi-Huang i 200-tallet f. Kr.; det var et legalistisk regime. De to ledere inden for legalistisk tankegang var Xun Zi og Shang Yang. Xun Zi sagde, »menneskets natur er ond; hans godhed er tillært. Da dette er tilfældet, fødes mennesket først med begæret

efter vinding ... dernæst er mennesket født med misundelse og had ... for det tredje er mennesket født med ørets og øjets lidenskaber, så vel som at elske lyd og skønhed«.

Dette betyder ikke at elske skønhed i den dybeste mening, men snarere griskhed, begæret efter at eje og have såkaldte smukke ting. Så han fremfører grundlæggende set, at mennesket er et dyr; for et dyr fødes heller ikke med nogen af disse naturlige egenskaber. Han må trænes på samme måde, som et dyr ville blive trænet.

Shang Yang tager dette et skridt videre. Han var faktisk tidligere, men han havde det, han kaldte »de to håndtag« – straf og belønning; træning af dyr. Han gjorde det meget klart, at det primært var afstraffelse, der skulle være herskerens rolle. Han sagde, »én belønning for ni afstraffelser«.

»Hvis herskeren får afgifter fra de rige for at give almisser til de fattige, så røver han de flittige og sparsomme og forkæler de dovne og ødsle.«

Det var denne slags tanker, der kom ind i Qin Shi-Huang-dynastiet. Han mente, at man var skyldig, hvis man var fattig; de fattige blev indfanget og sendt af sted til at gøre sådanne ting som at bygge Muren. Han påbegyndte den første mur; ikke den mur, vi ser i dag, men en jordvold dengang. Folk, der døde under byggeriet, deres knogler blev grundlæggende set smidt på for at udgøre en del af muren. Han er også meget berømt for at have brændt de konfucianske lærde levende og brændt de konfucianske bøger. Mange konfucianske bøger gik faktisk tabt i denne periode. Dette førte til en generel nedgang i Kina; der kom en opstand efter et par år; han sad kun ved magten i lidt mere end 15 år, mener jeg. Dernæst var der det 400 år lange Han-dynasti, som var temmelig blandet. Tingen fortsatte i endnu et årtusinde indtil Zhu Xis tid og hans forgængere i det foregående århundrede, hvor der var noget i retning af en konfuciansk genopblussen.

Lad os tage det næste citat. Dette er også Mencius, hvor han sagde,

»Godhjertethed (ren), retfærdighed, sømmelighed og viden indføres ikke i os udefra. Vi er helt bestemt udstyret med dem. En anden synsmåde skyldes simpelt hen manglende refleksion. Derfor siger man, 'Søg, og du skal finde dem. Forsøg, og du vil miste dem'. Mennesker er forskellige med hensyn til dem – nogle i lige grad, andre fem gange så meget, og nogle i en grad, der ikke kan udregnes – det er, fordi de ikke til fulde kan virkeliggøre deres naturlige evner.«

Det, han fremfører, er, at man har det, han kalder den medfødte lysende dyd som en del af alle mennesker, som et potentiale. På grund af intellektets kreative evne, har man potentialet til at handle på disse fundamentale, menneskelige dyder. Men de har tendens til at være skjult på grund af ens sanserception; med at handle ud fra ens sanserception snarere end ud fra intellektet. Så han siger, søg, og du vil finde intellektet. Han siger – og det er om intellektet; hans siger:

»Hvis det derfor får sin rette næring, er der intet, som ikke vil vokse. Hvis det mister sin rette næring, er der intet, som ikke vil visne bort. Konfucius sagde, 'Hold fast i det, og det bliver hos dig. Lad det gå, og du vil miste det.

Dets udgang og indgang kan ikke defineres ud fra tid og rum'. Det er i intellektet, at dette siges!«

Det næste citat fra Mencius er, mener jeg, en meget dybsindig måde at udtrykke ideen om det sublime, det ophøjede, på. Mange af jer læser Schillers artikler om det ophøjede, som var med i Helgas liste over læsestof (til introduktionslektionen), og jeg mener, at både Martin Luther King og Mencius definerer dette begreb om det ophøjede ganske dybsindigt. Mencius sagde,

»Jeg elsker livet, og jeg elsker også retfærdighed. Hvis jeg ikke kan holde dem begge samlet, vil jeg lade livet fare og vælge retfærdighed. Jeg holder sandelig af livet, men der er det, som jeg holder mere af end livet, og derfor vil jeg ikke søge at eje det gennem nogen usømmelige måder. Jeg synes bestemt ikke om døden, men der er det, som jeg synes mindre om end døden, og derfor er der tilfælde, hvor jeg ikke vil undgå fare.«

Jeg er sikker på, mange af jer har set videoen med Martin Luther King aftenen før, han blev myrdet, hvor han sagde, han havde været på bjergets top. Han sagde,

»Som alle ville jeg gerne leve et langt liv. Holdbarhed har sin plads. Men det bekymrer mig ikke nu. Jeg vil bare gerne udføre Guds vilje. Og han har givet mig lov til at stige op ad bjerget. Og jeg har set over bjerget. Og jeg har set det forjættede land. Jeg når måske ikke frem til det sammen med jer. Men jeg vil gerne have, at I, i aften, ved, at vi, som et folk, vil nå frem til det forjættede land!«

Jeg mener, at dette præcist er den dybe idé om det ophøjede i mennesket, nødvendigheden af, at folk ser ind i sig selv efter disse ting, som er vigtigere for dem end selve livet; for hvilke de er villige til at dø. Ikke, at de gerne vil dø, men at de ville være villige til det, for at opnå et større formål med ens faktiske mission i livet, som er evigt; som er menneskehedens fremtid. Dette var præcist den måde, Mencius og senere Zhu Xi lærte, og som Martin Luther King selvfølgelig også lærte.

Endnu én fra Mencius: Han sagde, som respons til en elev, der sagde:

»Eleven Gong Du sagde, 'Alle er i lige grad mennesker, men nogle er store mennesker, og andre er små mennesker – hvordan kan det være?' Mencius svarede, 'De, der følger den del af sig selv, der er stor, er store mennesker; de, der følger den del af sig selv, der er lille, er små mennesker.«

Høre- og synssansen tænker ikke og sløres af ydre ting. Til intellektet hører bestillingen at tænke. Ved at tænke, får det det rette syn på ting; ved at forsømme at tænke, får det ikke dette. Disse – sanserne og intellektet – er det, Himlen har givet os. Lad først et menneske stå fast i sin fysiks ædlere dels overhøjhed, og den lavere del vil ikke kunne tage det fra ham. Det er ganske enkelt dette, der skaber det store menneske. '«

Igen, så mener jeg, dette er ideen om intellektets humanistiske, skabende evner versus sanseperception, hvor man mener, at måden at kontrollere mennesker på er gennem straf og belønning. At give dem belønninger i form af sanselige glæder som pornografien og narkoen og volden og degraderingen, der finder sted i dag i uddannelsens navn. Dette er at pirre sanserne for grundlæggende set at overbevise folk om, at de ikke behøver tæn-

ke; at de kan leve deres liv på en måde, der ikke har noget langsigtet formål, intet mål hverken for én selv eller for menneskeheden som helhed.

Igen; for at vise kontrasten i Kina vil jeg sige et par ord om taoisme. Lao Zi, der ligesom var grundlæggeren af taoisme, og som skrev Tao te Ching, som mange af jer måske har set, levede nogenlunde samtidigt med Konfutsse. Lad mig læse et par passager herfra. Det burde være let – man kan tænke på taoisterne som 'de grønne' af i dag. Som vi har set, den 'grønne' mentalitet; ideen om, at vi ikke bør forgifte Jorden ved at bringe teknologi til den Tredje Verden, osv.; I husker måske Obama, der til syd-afrikanske universitetsstuderende sagde, at, hvis de gjorde sig forhåbninger om at få to biler og aircondition, ville de brænde verden op! Så det skulle de tage og opgive. Dette er ren racisme, faktisk. Men dette er den taoistiske mentalitet; det er sådan, Verdensnaturfonden og briterne osv. har argumenteret for deres politiske formål, som er at holde verden tilbagestående med det formål at kontrollere den; og ved at skabe en såkaldt retfærdiggørelse baseret på disse løgne om klimaforandring og global opvarmning og så videre, og så videre. Her er, hvad Lao Zi sagde:

»Forvis visdom, kassér viden og det vil gavne folket hundredefold.«

Forvis godgørenhed, kassér retfærdighed, og folket vil være pligttopfyldende og medfølende.«

Forvis dygtighed, kassér profit, og tyve og røvere vil forsvinde.«

Forvis undervisning, og der vil ikke længere være bedrøvelse.«

Den lykkelige bonde! Man ser, hvorfor briterne og deres kohorter elsker taoisme.

Det næste er et separat digt eller en talemåde af Lao Zi. Dette var Joseph Needhams favorittalemåde. Joseph Needham – han er min nemesis, på en måde – han var den britiske kinaekspert; en såkaldt videnskabsmand, en biolog, der tog til Kina. Hans biografi har titlen, *The Man Who Loved China (Manden der elskede Kina)*. Tja, han elskede Kinas tilbageståenhed. Han skrev 17 bind med titlen, *The Science and Civilisation of China (Kinas videnskab og civilisation)*; det er alt sammen baseret på løgne. Grundlæggende set, at videnskab kommer fra taoistisk ideologi. Joseph Needham, som elskede Kulturrevolutionen; han tog til Kina under Kulturrevolutionen og lovpriste, hvad der foregik dér som toppunktet af kinesisk succes. (Tilbage til det billede). Hans talemåde var:

»Himmel og Jord er uden godhjertethed [agápe].

De behandler de 10.000 ting som stråhunde.

Ej er den vise heller nådig [har agápe]

For ham er ligeledes de hundrede klaner blot stråhunde.«

De hundrede ting og de hundrede klaner er måder at sige alle ting og alle mennesker. Joseph Needham sagde, dette er mit taoistiske favoriddigt. De skjuler ikke deres had til faktisk viden og til den faktiske menneskehed.

Den anden store taoist var en fyr ved navn Zhuang Zi, der levede henved syv hundrede år efter Lao Zi. Han har en bog ved navn Zhuangzi; I har måske set den. Han skriver ofte om Konfutsse, men grundlæggende set opfin-

der han historier om, hvad Konfutse gjorde for at forsøge at gøre grin med Konfutse og nedgøre ham. Dette er en af de mest berømte historier. Konfutse går hen ad en vej ude på landet og støder på en bonde, der skovler vand op med hænderne, op til sine marker; en håndfuld ad gangen. Konfutse går hen til ham og siger,

»hvis du havde en maskine her, kunne du på én dag vande et område 100 gange så stort, som det du har nu. Den krævede arbejdskraft er ubetydelig i sammenligning med det arbejde, der bliver udført. Kunne du ikke tænke dig én?«

Dernæst beskriver Konfutse et hejseværk til at skovle vand. Det er sådan én, hvor man sidder på et sæde og træder på nogle pedaler, som får hjulet med skovlene til at køre rundt, ligesom en mølle: så skovler den vand op fra grøften og ud på marken. Han viste, at, hvis man havde en sådan maskine, kunne man gøre alting på en brøkdel af den samme tid. Taoist-bonden fordømmer ham dernæst og siger, at en person, der er snu med instrumenter, også må have et udspekuleret hjerte og kan ikke være ren og uden fordærvelse.

Det er ligesom med folk, der er tilhængere af kernekraft; man ved, at de må være onde og forsøger at forgifte Jorden. Bonden siger, at dette ikke er en passende maskine for Tao. Hans sidste citat er,

»Det er ikke, fordi jeg ikke har kendskab til sådanne ting; jeg ville skamme mig over at bruge dem«, siger han. Det er den form for modsatte holdning, som oligarkiet indtager i Kina for at forgifte de konfucianske ideer. De havde desværre en ret stor virkning.

Jeg vil komme med endnu en sammenligning mellem Øst og Vest med Konfutse; og det er mellem Friedrich Schiller og Konfutse. Jeg håber, I alle havde mulighed for at læse eller se den tale, Helga holdt i New York for et par år siden om Schiller og Konfutse.³ Det er den skønneste og mest dybsindige præsentation, hun gav, og som var en del af det forberedende materiale til denne undervisningsserie. Hvis I ikke fik det læst, så gå tilbage til det.

Jeg vil komme med en lidt anden sammenligning, af en specifik grund. I sit skrift *Nåde og Værdighed* (tysk: *Anmut und Würde*) definerer Friedrich Schiller det, han kalder en »skøn sjæl« eller den »gyldne sjæl« på denne måde:

»Vi kalder det, den skønne sjæl, når den moralske følelse har sikret sig alle en persons følelser, sluttelig i en grad, hvor det kan opgive viljens vejledning til følelserne, og aldrig løbe risikoen for at være i modsætningsforhold til dens egne (viljens) beslutninger.«

Man hører ofte, at man må vælge mellem hjernen og hjertet. En person, der er for rationel, lever ikke op til folks følelser, de er adskilt. Og andre mennesker siger, man bør følge sit intellekt og ignorere sine følelser. Men Schiller – og som man vil se, også Konfutse og andre – pointerer, at det ikke er, at man vil undertrykke sine følelser. Man må opløfte sine følelser; man må løfte sine

følelser op til ordets, til intellektets niveau. Dette er meget ligesom det, Leibniz taler om, når han taler om lykke. I ved, vores forfatningsmæssige forpligtelse over for »liv, frihed og stræben efter lykke« kommer fra Leibniz, og han mente bestemt ikke kødets lykke, eller lyster. Han mente lykken i at deltage, at finde lykke i kreativitet og stor videnskab, stor musik, stor kultur og at vide, at man bidrager på en måde, som bogstavelig talt vil føre hele menneskeheden fremad, ved at bidrage med ny viden og ny, kunstnerisk skønhed til universet. Dette er grundlaget for det, han mener med lykke. Her siger Schiller det samme. Man må løfte disse følelser op til et punkt, hvor de er så forpligtet over for skønhed og det gode, at man kan opgive sin vilje og blot følge disse følelser; for man stoler på, at ens følelser ikke vil gøre noget, der går imod det gode. At de, i realiteten, er blevet forædlet til et punkt, hvor man er en gylden sjæl, en skøn sjæl.

Konfutse havde et meget lignende begreb, og jeg mener, det kommer frem i dette meget berømte afsnit fra *Analekterne* (*Samtalerne*). Han beskriver på en måde sit eget fremskridt i sit eget liv, men i virkeligheden taler han om de stadier, som folk skal gennemgå; det er grundlæggende set en undervisning i, hvordan folk bør udvikle disse samme egenskaber.

»Da jeg var 15, satsede jeg på at lære«, han havde nået puberteten og begyndte atter at studere. Da Lyn var 15, var han allerede en overbevist leibnizianer.

»Da jeg var trediv, traf jeg min faste overbevisning«; dette er i særdeleshed vigtigt. Da revolutionen overtog Kina i 1949, sagde Mao Ze Dong, på Tiananmen-pladsen foran folkemængden, »Kina har rejst sig«. Alle vidste, hvad han refererede til; det var en henvisning til denne idé hos Konfutse. At man endelig har nået manddommen og nu kan begynde den produktive del af sit liv.

»Ved de 40 havde jeg ingen bedrageriske forestillinger;

Ved de 50 kendte jeg himlens mandat;

Ved de 60 var mit øre afstemt«;

og her mener han, mine sanser var afstemt, de bliver ikke trukket ind i rock'n roll eller sådan noget; sanserne var afstemt til skønhed.

Og så, og dette er den vigtigste –

»Ved de 70 kunne jeg følge mit hjertes lyst uden at overskride grænserne.«

Dette er præcis det samme som Schillers idé. Han (Konfutse) sagde, ved de 70 havde jeg forædlet mine følelser i en grad, så jeg kunne følge »mit hjertes lyst« og fuldt ud stole på, at jeg ikke ville gøre noget, der var i modstrid med min mission i livet, min pligtfølelse og mit ansvar og min mission.

Og igen, gå tilbage og hør eller læs hele Helgas tale om Schiller; den er meget dybsindig.

Nu kommer jeg til Zhu Xi, som jeg talte om før. Dette er lidt dybere rent filosofisk, men jeg mener, det er kernen i, hvad vi må gøre for at bringe Amerika og Europa og Vesten generelt ind i en fornemmelse af at vide, hvad den konfucianske renæssance handlede om. Zhu Xi levede fra 1130-1200. Han var faktisk den sidste i rækken af det, de kaldte neo-konfucianere; jeg bryder mig ikke om ordet neo-konfucianer. Jeg mener, det er bedre at sige, at

³ Læs Helgas tale,

»Øst og Vest: En dialog mellem storslåede kulturer«, på dansk her: <http://schillerinstitut.dk/si/?p=19249>

han havde en konfuciansk renæssance. Nicolaus Cusanus, som I har hørt en masse om i de foregående lektioner, var den skelsættende hovedårsag, der fik gang i den vestlige renæssance. Før jeg kommer til at diskutere Cusanus' skrifter, og hvordan, jeg blev involveret i at forlænge Cusanus' skrifter til Kinas skrifter, forsøgte jeg at finde en video med Lyn, der taler om det arbejde, han udførte med *The Science of Christian Economy* (Videnskaben om kristen økonomi), men det var, mens han sad i fængsel. Jeg var i fængsel, og Will Wertz, der oversatte Cusanus, var i fængsel. Jeg vil læse det med jer; der er en fem, seks plancher her, men jeg mener, det er værd at tage sig tid til at læse dette afsnit fra indledningen til Lys *The Science of Christian Economy*, skrevet i 1991. I denne indledning citerer han fra denne encyklika, som jeg nævnte før, fra pave Leo 13: »For, love skal kun adlydes for så vidt, som de stemmer overens med den rette fornuft og således også med Guds evige lov.«

Dernæst refererer LaRouche til det moderne samfunds forfald og refererer til »New Age« med »rock-narkosex«-modkulturen og stadigt voksende irrationelle, massemorderiske udtryk for selvbestaltet 'miljøbevægelse' eller 'neo-malthusianisme'.

Jeg vil læse resten:

»Det, der er bemærkelsesværdigt i denne henseende, er den i stigende grad opmuntrede måde, på hvilken de to onder, 'New Age' og åger« – bemærk, at han kombinerer denne New Age-ideologi med den finansielle ågers ondskab – »har vist deres naturlige lighed med hinanden og kombineret deres kræfter på selv de højeste steder af angloamerikansk magt, for at kræve, i 'frihedens' og 'miljøets' misbrugte navn, den hurtige udryddelse og det globale forbud mod enhver videnskabelig og moralsk barriere, som hidtil har eksisteret som forhindringer for hærgende elendighed og diktatorisk undertrykkelse af menneskeheden.«

Under underoverskriften »Det økumeniske standpunkt« skriver han lidt senere:

»Vi foreslår, at det er nødvendigt, men ikke tilstrækkeligt, at anskue denne refererede tilstand ud fra et kristent standpunkt; af praktiske grunde er det afgørende, at selv det kristne standpunkt i sig selv præsenteres her fra et økumenisk standpunkt sådan, som økumenisk typificeres af kardinal Nicolaus Cusanus' dialog, hans *De Pace Fidei* [Om troens fred].

Forskellige trosretninger, det være sig religiøse og /eller sekulære, kan bringes til principiel enighed på kun to mulige vekslende måder at manifestere gensidig god vilje. I det ene tilfælde kan de enes om et fælles punkt i den doktrin, der undervises, såsom princippet om mono-teisme som modsætning til den panteistiske flerhed i det hedenske Babylon, Rom eller Apollon-kulten i Delphi. Eller at i modsat fald, afvigende trosretninger kan nå frem til overensstemmelse af principielle synspunkter gennem de metoder, der indikeres i det refererede indhold [af pave Leo 13's encyklika]. Vi vil koncentrere vores opmærksomhed om det sidstnævnte alternativ.

Troen kan læse de skrifter, den skønner hellige eller autoritative kommentarer til sådanne skrifter. Eller, troen kan 'læse den universelle naturs nøgne bog', en bog,

der simpelt hen er skrevet direkte af ingen anden en Skaberens selv. Det er vist klart for alle mænd og kvinder med økumenisk god vilje, at disse to slags bøger – dem, der er skrevet, og så naturens bog – ikke kan modsige hinanden, på betingelse af, at den skrevne bog er sandfærdig, og at både den skrevne og den naturlige bog læses ved hjælp af den sande fornufts indre øje.

Der, hvor doktrinære skrifter er forskellige, kan vi derfor rette den økumeniske fornufts øje mod naturens bog. Lad os fremføre dette punkt på den følgende trefoldige måde. Vi understreger, på den ene side, det økumeniske begreb forståelig repræsentation af et princip for viden om årsag-virkning i vort univers, et middel, ved hvilket alle mænd og kvinder, på trods af forskelligheder i deres bekendelse til monoteistisk tro, gennem deres egen fornuftsevne kan bringes til enighed omkring et fælles, lovmæssigt princip. For det andet, understreger vi betydningen af at understrege kristne principper for kristen civilisation som kristne, selv inden for rammerne af monoteistisk økumeni.

Overvej nu denne simple illustration. Den ældste kendte astronomi, de centralasiatiske, antikke, vediske folkeslags astronomi, illustrerer den åbenlyse måde, hvorpå et såkaldt 'primitivt' folk kan konstruere en pålidelig, astronomisk solkalender fra bunden. Observer succesivt Solens position, ved daggry, middag og solnedgang. Markér hver af disse positioner i sten. Observer om natten konstellationerne og deres stjerner, som hver af de respektive tre dagobservationer peger mod. Efter fem år har vi således de data, på hvilke en astronomisk solkalender på tilnærmelsesvis 365 dage pr. kalenderår kan baseres, idet året måles enten ud fra vintersolhverv til vintersolhverv eller fra forårsjævndøgn til forårsjævndøgn.

Ved hjælp af samme metode kan den lange præcessionscyklus, hen over ti tusinder af år, anføres.⁴ Så et system for solastronomi, der er fri af skøge-gudinderne Shaktis og Ishtars månegalskab, bygges op ved hjælp af forstand. Således kan naturens bog læses. Guds bog om naturen. I sådanne successive revolutioner og på relaterede måder afslører forstand for os, at vort univers har den øjensynlige form af en forenet årsags-virkningsproces af at blive til, en proces af at blive til, som er indordnet et udeleligt, øverste Væsen, der legemliggør, blandt andre egenskaber, det, som Platon beundrede som det Gode. Sådanne spørgsmål om principper udråbes på en sådan måde af selve stenene.

Følgelig, når vi gennem adgang til forstand viser, at et bestemt universelt, eller tilnærmelsesvist universelt princip, må være sandt, har en monoteistisk økumeni vundet en dobbelt fordel. Eftersom al menneskelig viden sluttelig fremkommer gennem forstand, kan der ikke være nogen gyldig lære, der præsenteres af nogen religion, som modsiger sand fornuft, som vi i de følgende kapitler definerer fornuft; der kan ikke være nogen gyldig indsi-

⁴ Dvs. de ca. 25.800 år det tager at gennemføre en komplet cyklus af solens stilling ved jævndøgn, der flytter sig lidt vestpå hvert år.

gelse mod dette princip, der bør tolereres på en præmis af sekulær afvisning af religiøs forskrift.«

Zhu Xi on Principle: Li 理

Universal Principle is indeed complete wholeness. However, we call it Principle in that it has a completely ordered pattern.... Universal Principle is simply a comprehensive term for the four virtues (ren, righteousness, propriety, and wisdom), and each of them is an individual enumeration for Universal Principle.

Fig. 3.

Jeg vil stærkt anbefale, at man får fat i den bog, der hedder Lyns skrifter fra fængslet, og som omfatter *The Science of Christian Economy*. Jeg vil påpege, at nogle af vore nærmeste venner i hele verden blev rekrutteret til Lyns tankegang gennem denne bog; inkl. mange muslimer. En af vore nærmeste venner i Malaysia, Kasim Achmed, blev rekrutteret til Lyns ideer netop ved at læse *The Science of Christian Economy* og indse, ligesom Cusanus – han kendte ikke til Cusanus, før han læste dette – at religiøse sandheder kan demonstreres videnskabeligt. Det rekrutterede ham, og han blev en meget nær ven; han besøgte Lyn i fængsel, og han besøgte mig i fængsel.

Vi vil nu se på Zhu Xi og Cusanus. Dette var i det 12. århundrede, Song-dynastiet. Hans skole kaldes Den Principielle Retning; og ordet for princip er Li. Her har vi tegnet for Li. [Fig. 3] Ideen om princip, dette begreb om Li, var ikke et betydningsfuldt begreb i Konfutses og Mencius' skrifter; det er noget, som Zhi Xi gav en særlig betydning og yderligere udviklede hele det konfucianske koncept. Her er, hvad Zhu Xi selv siger om Li:

»Det universelle princip er« – og han skelner mellem universelt princip, som er princippet om universet som helhed, og så det individuelle princip i alle skabte ting. Han siger,

»Princippet for universet er total helhed. Vi kalder det imidlertid princip deri, at det har et fuldstændig ordnet mønster ... Universets princip er simpelt hen et omfattende udtryk for de fire dyder [ren, retfærdighed, sømmelighed og visdom], og hver af dem er en individuel opregning for det universelle princip.«

Han siger altså, at dyderne i sig selv er udtryk for totaliteten af det universelle princip.

Leibniz havde, som jeg nævnte, indgående studeret Zhu Xis skrifter – såvel som også Konfutses og Mencius' skrifter – og her er, hvad han siger om dette begreb om Li, princippet. Dette er fra hans *Novissima Sinica*:

»Kinesernes første princip kaldes for Li, dvs., fornuft«, og det betyder princip, eller det kan også betyde fornuft,

»eller fundamentet for hele naturen, den mest universelle fornuft og substans; der er intet større eller bedre end Li ... [Det] er helt udeleligt med hensyn til dets væ-

ren, og er det principielle grundlag for alle de essenser, som er og som kan eksistere i verden. Men det er også sammenlægningen af den mest perfekte mangeartethed, fordi det værende for dette princip indeholder essenserne af ting, som de findes i deres spireform. Det siger vi, når vi lærer, at ideerne, de primitive grundlag, prototyperne af alle essenser, alle findes i Gud ... Kineserne attribuerer også alle former for perfektion til Li ... så perfekt, at der ikke er noget at tilføje. En har sagt det hele. Kan vi følgelig ikke sige, at kinesernes Li er den overordnede substans, som vi ærer under navnet Gud?«

Hvis man læser denne sætning, som jeg har farvet her – »det værende for dette princip indeholder essenserne af ting, som de findes i deres spireform«. Leibniz havde sin egen teori ved navn *Monadologi*, som grundlæggende set udtrykker det begreb, at monaden (en-heden) for universet som helhed indordner essensen for enhver skabt ting; de mangeartede ting. Man ser, at dette ligger meget tæt på Zhu Xis begreb om Li.

Jeg vil bruge en del tid på det næste billede. Det hedder »Den store Lære« eller *Da Xue*. *Da* betyder stor, og *Xue* betyder at studere eller akademisk uddannelse. Det blev traditionelt oversat på kinesisk som »Den store Lære«. Zhu Xi gav det faktisk et andet navn. Han mener, det snarere burde blive fortolket – det er ikke et andet ord, for de bruger de samme ord – men han sagde, det burde fortolkes som »Læring for voksne«, hvor *Da* betyder voksne, og *Xue* betyder at studere. Jeg bør nævne her, fordi det er vigtigt, at, på gammel kinesisk brugte de ikke kombinationerne. Nutidig kinesisk, som det udvikledes hen over årtusinderne, brugte i stigende grad kombinationer af ord for yderligere at identificere, hvad man taler om. Man kunne sige varmt hjerte, koldt hjerte, stort hjerte osv. for at betyde forskellige følelser; men ordet »hjerter« kunne betyde mange forskellige ting, lignende ting som dette. Mange af disse tegn havde flere betydninger; nogen gange meget forskellige fra hinanden. Men de gamle kinesere havde ikke disse kombinationer; de havde kun disse enkelte tegn. De var derfor åbne for mange forskellige fortolkninger; de var meget poetiske i denne retning. De kunne have mange betydninger. Så meget af kinesisk læring består i at fortolke, hvad man tror, disse skrifter betyder. Zhu Xi gjorde noget ganske ekstraordinært i sin fortolkning af disse ting, som vi vil se nærmere på. Lad mig først og fremmest læse, hvad »Den store Lære« [siger]; det er én af de såkaldte Fire Bøger i Konfucianisme, som Zhu Xi definerer det. Men jeg vil læse denne ligesom traditionelle fortolkning af dette, som det er oversat af Legge, den britiske akademiske ekspert, som oversatte en masse af det her; ikke nogen særlig god fyr. Her er den traditionelle idé:

»De gamle, som ønskede at illustrere glørværdig dyd i hele kongeriget, ordnede først deres egne stater. Idet de ønskede at ordne deres egne stater, regulerede de først deres familier. Idet de ønskede at regulere deres familier, kultiverede de først deres person. Idet de ønskede at kultivere deres person, udbedrede de først deres hjerte. Idet de ønskede at udbedre deres hjerte, søgte de først at være oprigtige i deres tanker.«

Hvilket er godt, for at have et stærkt hjerte, må man have god tankegang, en oprigtig tankegang.

»*Idet de ønskede at være oprigtige i deres tankegang, udvidede de først deres viden til det yderste.*« Dernæst, en sætning, der nu er en del af dette mønster. Det slutter med »*En sådan udvidelse af viden lå i undersøgelse af ting.*«

Dette er godt. Dette har gode egenskaber, men Zhu Xi sagde, at dette ikke er, hvad Konfucius mente. Han mente ikke, at det er kongens forpligtelse at illustrere sin glørværdige dyd, hvis man ser på den første sætning. Det er ikke simpelt hen det, at man ønsker, at kongen illustrerer glørværdig dyd som en model for befolkningen. Men snarere, se på den første sætning, som den fortolkes af Zhu Xi nedenfor:

»*De gamle, der ønskede, at alle mennesker i hele imperiet bevarer deres medfødte lysende dyd usløret, sætter som det første, at regere deres stater godt.*«

Zhu Xi siger altså, hør her, Konfucius mente ikke, at dette kun gælder kongen. Denne store filosofi er ikke kun for lederne, den er for alle mennesker. Og alle mennesker må opmuntres, men også vide, at de har evnen som mennesker, der har denne medfødte lysende dyd, som man ikke ønsker at sløre af indflydelsen fra sanselige ting, der forstyrrer intellektet. Så dette er for alle mennesker. Plus, se på slutningen af Zhu Xis første sætning. Han siger for »*alle mennesker i hele imperiet bevarer deres medfødte lysende dyd usløret, sætter som det første, at styre deres stater godt.*«

Så at styre staten godt er heller ikke kun kongens forpligtelse. At styre staten er alle menneskers forpligtelse. Med andre ord, så gør han dette universelt som et princip for menneskeheden.

Han fortsætter på samme måde til det traditionelle og siger,

»*Idet de ønskede at styre deres stater godt, etablerede de først harmoni i deres husstand; idet de ønskede at etablere harmoni i deres husstand, kultiverede de først sig selv; idet de ønskede at kultivere sig selv, udbedrede de først deres tankegang; idet de ønskede at udbedre deres tankegang, gjorde de først deres tanker sandfærdige; idet de ønskede at gøre deres tanker sandfærdige, udvidede de først deres viden til det yderste.*«

Men så ændrer han den sidste sætning. Husk den sidste sætning i den traditionelle anskuelse –

»*En sådan udvidelse af viden lå i undersøgelse af ting.*« Zhu Xi siger, »*udvidelsen af viden ligger i fuldt ud at forstå princippet i tingene.*«

Tænk over dette. Vi har allerede vist, at han mente, der var et fundamentalt princip for alle skabte ting; at de havde en essens. Hvis man tænker tilbage på Platons grotteanalogi – de fleste af jer kender den – med menneskene, der sidder i grotten og ikke kan se uden for grotten. De kan kun se de kastede billeder på muren foran dem, af det, der foregår uden for grotten, i en grad, hvor de tror, at disse billeder er den virkelige verden. Det er den virkelige verden for dem, og det er, hvad Platon forsøger at sige. Når man ser ting – hvordan de rører, hvordan de føles – det sanselige greb om et væsen eller en person, så er det blot en skygge. Den fysiske eksistens er en skygge

af en dybere betydning af, hvad denne ting er; hvordan tingene blev til som en del af skabelsen, der udfolder sig, og hvilken rolle, det har i denne skabelse under udfoldelse. Det, som Lyn kalder »tilblivelsen«; hvilken rolle, det har i denne kreative proces, med mennesket som den mest avancerede form af dette, pga. menneskets intellekt. Så mennesket deltager direkte i denne skabelse, der udfolder sig; det venter ikke på en biologisk evolution, eller sådan noget.

Zhu Xi siger altså, at »Udvidelsen af viden ligger i fuldt ud at forstå princippet i tingene«. Man kan ikke forstå princippet i en ting ved at måle den, eller røre ved den, eller lugte den, eller smage den. Det er blot sanselige erkendelser. For at forstå princippet i tingene, må man først og fremmest begynde ud fra universet som en helhed, sådan, som Kepler gjorde det, da han undersøgte Solsystemet. Han kom frem til sine love for Solsystemet, fordi han havde et princip om, at dette Solsystem i realiteten måtte have sammenhæng med andre aspekter af skabelsen. For eksempel, musikskalaen; som han vidste, var noget, mennesket havde opdaget. Ideen om et komma i den diatoniske skala; disse begreber, som mennesket havde opdaget, eksisterede i det fysiske univers, men som ikke hidtil havde været kendt, før mennesket opdagede dem. Og på denne måde var Kepler også i stand til at gøre sine opdagelser. Man må således begynde med et universelt princip, og man må undersøge ting – handlinger, folk og fysiske genstande. Man må undersøge dem ud fra spørgsmålet om, hvad deres rolle er i universets skabelse under udfoldelse. Dette er altså et langt højere begreb om skabelsen. Han havde sine modstandere; der var folk, der var uenige med ham om dette. De brød sig ikke om ideen om, at han kunne gå tilbage og ændre ting. Faktisk sagde han endda – der er en samling kommentarer om Da Xue – og Zhu Xi sagde, at der var en kommentar, der gik tabt under den legalistiske æra, men jeg udfylder den [kan ikke høres]. Jeg vil give jer det, som Konfucius faktisk skrev i denne kommentar, og skrev denne kommentar; hvilket jeg mener, er meget selvsikkert og viste, at han var forpligtet over for virkelig at videreformidle ideer og ikke springe over, hvor gærdet er lavest.

Jeg vil nu diskutere Cusanus en smule; jeg vil ikke bruge en masse tid på det. Jeg håber, I fik læst det afsnit, jeg bad om, i hans *De Pace Fidei – Om Troens Fred*. Dette er Will Wertz' oversættelse. Det, som Cusanus grundlæggende set gjorde i *Om Troens Fred*, var at fremføre – som Lyn påpegede – at man kan finde en fundamental sandhed i alle monoteistiske religioner. Og at man således kan nå frem til en økumenisk aftale blandt religioner som en måde, hvorpå fred kan opretholdes, hvis man kan overbevise hinanden og sig selv om, at der virkelig er dette forenede, universelle sandhedsgran i ethvert monoteistisk begreb. Så Cusanus skrev altså dette skrift med Gud som Ordet, der sammenkaldte en romersk katolik og en ortodoks katolik og en jøde og en muslim og en tater (her: centralasiatisk folkeslag) og et par andre. Og han havde en debat blandt dem, hvor han forsøgte at videreformidle ideen om Treenigheden som forstået i kristendommen, som noget, der kunne forstås, ikke i form af det kristne begreb om Gud Faderen, Gud Sønnen og Gud

Zhu Xi (1130-1200)

Nicholas of Cusa (1401-1464)

rende noget, der er et færdigt produkt, eller af Gud som noget, der ligger udenfor. Der er en forbindelse, en ligeværdighed mellem alle ting gennem deltagelsen i denne, det ekspanderende univers' lovmæssige enhed. Dernæst, lige under den »Trefoldige natur: Enhed, Ligeværdighed og Forbindelse«, I kan læse her, siger han, at der også kun kan være én 'det Evige'. Han siger:

»Der kan imidlertid ikke være flere evigheder. Følgelig findes i den ene evighed enhed, ligeværdighed i enhed, og foreningen af enhed og ligeværdighed, eller forbindelse. Den enkleste oprindelse til universet er således tre-

enig, eftersom det, der nedstammer fra det oprindelige, må være indeholdt i det oprindelige. Alt, der således er nedstammet, betyder imidlertid, at det således er indeholdt i dets oprindelse, og at i alting, der er nedstammet, kan man finde en trefoldig særskilthed af denne art i foreningen af essensen. Af denne grund vil den enkleste oprindelse til alting være tre og én.«

Jeg vil ikke bruge mere tid på det. Man må sætte sig ned og læse Cusanus og tænke dybt over det. Jeg fandt, at, ved at se på Cusanus – som jeg havde forsøgt at læse, før jeg studerede konfucianisme – men ved at se tilbage på det fra et konfuciansk synspunkt, blev det klart for mig, at dette i realiteten er en videnskabelig anskuelse af et religiøst koncept. Hvilket betyder, at det ikke har nogen fysisk substans, men er fundamentalt sandt om universet. Det er virkelig umagen værd at læse Cusanus, tænk over det. Jeg opmuntrer jer til at læse det i sammenhæng med det, vi her har diskuteret om konfucianisme.

Jeg behøver faktisk ikke drage konklusionen. Det, jeg gjorde med mit arbejde i fængsel, var at forsøge at – Cusanus vidste ingenting om Konfutse. Jeg forsøgte at udvide disse begreber til det, jeg havde lært om Konfutse. Jeg tror, I nok allerede har en fornemmelse af, hvad det er. Hvis man vil tænke på en konfuciansk treenighed bestående af enhed, ligeværdighed og forbindelse, så har vi defineret dette som det universelle Li, det universelle princip, som Leibniz identificerede som værende lig med det kristne begreb om Gud, som er universets oprindelse og universets enhed. Den anden person i treenigheden er Li, princippet om den individuelle ting; alle skabte tings natur. Og Ren, som vi har diskuteret – agåpe – som er essensen af skabelsen, der forbinder princippet for alle skabte ting med det universelle princip.

Jeg vil lade det blive ved det. Jeg vil blot komme med to kommentarer. Den ene er, at der i kinesisk filosofi er endnu en person, ved navn Wan Yung Ming, der levede et par hundrede år efter Zhu Xi, og som de desværre forbinder med Zhu Xi; de kalder dem neo-konfucianere. Det er derfor, jeg ikke kan lide denne betegnelse. Wan Yung Ming var ikke en konfucianer; han var en person, der kaldte sig en konfucianer. Man tænker ofte på ham som en konfucianer, men han er i realiteten en aristoteliker, der blev mere identificeret med den taoistiske ideologi og den zen-buddhistiske ideologi, end med konfucianisme.

Helligånden; men snarere i form af principper for naturen, som Lyn sagde, »udråbes af klipperne«. At man inden for en viden om universet kan finde en repræsentation, som er et højere udtryk for det, kristendommen kalder Treenigheden. Det, han siger – jeg læser passagen her – i begyndelsen siger han, at Ordet – Gud – taler. Han siger:

»I vil ikke finde en anden tro«, hvis I undersøger hinduernes religioner.

»I vil ikke finde en anden tro, men snarere én og samme, enkeltstående religion, der er forudsat overalt. I, der er samlet her, kaldes for vise mænd af dem, der deler jeres sprog, eller i det mindste filosoffer eller visdomselskere. Der kan kun findes én visdom.«

Og han indhenter alles enighed i, at der kun findes én visdom.

»Forud for enhver skabning er der visdom, gennem hvilken alt det skabte er, hvad det er.«

De samstemmer alle heri. Jo, uanset hvilken religion, de er fra, så er dette sandt.

Dernæst definerer han denne universets trefoldige natur. Han siger, at vi kunne kalde dette generelle visdomsprincip eller Ordet, for enhed; for det er totalt samlet. Det er udeleligt. Og dog, indeholdt i denne enhed er alle de skabte tings mangfoldighed, og mennesker osv. Disse ting er ligeværdige i den forstand, at de alle deltager – som vi tidligere diskuterede – i en skabelse under udfoldelse; i »tilblivelsen«, som Lyn siger. Heri består altså deres ligeværdighed; der er en ligeværdighed i enheden af alle skabte ting. Forbindelsen mellem alle disse skabte ting og enheden er princippet om agåpe; en højere forståelse af kærlighed. Eller af kreativitet, kunne man sige; jeg mener, det er korrekt at sige, at agåpe også kan repræsenteres som kreativitet eller fornuft.

Han siger altså, at dette er en højere måde at udtrykke Treenigheden på: enheden, ligeværdigheden og forbindelsen mellem alle ting. Han siger senere,

»Nogle kalder enheden for Fader, ligeværdigheden for Søn og forbindelsen for Helligånden, eftersom disse betegnelser, selv om de ikke er rigtige, ikke desto mindre på passende vis betegner Treenigheden.«

Han siger altså, at denne videnskabelige måde at se på det på, i realiteten er et højere begreb, der skal vise den treenige natur af skabelsen under udfoldelse. Det tvinger én til ikke have en fastlagt opfattelse af naturen som væ-

Hans gendrivelse af Zhu Xi var, at han sagde, at alting har et princip. Han og en kammerat satte sig ned i hans fars have foran en bambus, og de sagde, vi vil sidde her og studere denne bambus, indtil vi finder ud af, hvad princippet for bambus er. De sad altså dér i 48 timer eller sådan noget, indtil de sluttelig blev syge og måtte gå. Hans konklusion var, at der ikke er noget princip; det eksisterer ikke. Der er kun det, man har i sine tanker; det er det eneste, der er virkeligt. Kulturel relativisme, grundlæggende set.

Det andet, jeg ville sige, er dette. Et af de mest dybtgående spørgsmål, alle mennesker på et eller andet tidspunkt i deres liv må konfrontere, er, »Hvad er sandhed?« Hvordan ved man, hvad der er sandt? Er sandhed relativ? Er det, en person mener, lige så gyldigt som din mening, fordi det er deres mening? Er det sådan, at der ikke findes nogen sand viden om noget, men at alle har hver deres videnskabsmand, som de refererer til, og at man ikke kan fremføre, at klimaforandring ikke er menneskeskabt, fordi han har sin mening og du har din? Nej. Der er et fundament, på hvilket man kan afgøre sandheden; det er indlejret i det, vi her har diskuteret. Man må se på tingene i det lange løb, og man må forstå, at ethvert koncept må afprøves i det fysiske univers med hensyn til, om det rent faktisk skaber en højere orden for befolkningen eller ej. Det, Lyn kalder »relativ potentiel befolkningstæthed«. Skaber det en tilstand, hvor flere mennesker kan leve på en højere levestandard på et givent geografisk område, eller ej? Ligesom Leibniz, da han så civilisationen i Kina, sagde, de må have en viden om sandheden om det fysiske univers og menneskeheden. Som man ser på vores samfund, som Lyn og Helga ofte påpeger, når man ser et totalt, degenereret sammenbrud af befolkningen, degenerationen med den såkaldte »underholdning«; narkoen, det økonomiske forfald, sammenbruddet af industrien, infrastrukturkollapset. Man ved, at de principper, der udgør grundlaget for regering, er falske; det er beviset. Og det er gennem at bruge fornuft, at man er i stand til at komme med den form for argumenter og ikke giver efter for ideen om, at alle har ret til deres egen mening. Ikke, når det drejer sig om sandheden.

Endnu en ting, og så vil jeg afslutte, og vi har lidt tid til spørgsmål. Jeg vil diskutere Sun Yat-sen lidt. Vi kommer måske tilbage til Sun Yat-sen i morgen. Jeg nævnte, at han stod i spidsen for den republikanske revolution i 1911, som afsluttede det sidste Qing-dynasti i Kina. Mange af jer ved, at han blev uddannet i det Amerikanske System; han blev uddannet i Hawaii som ung mand af en familie, som var en direkte del af Alexander Hamilton-bevægelsen, Henry Carey-bevægelsen. Han havde en dybtgående forståelse af det. I sine skrifter taler han faktisk om Hamilton versus Jefferson; hvor Hamilton var forpligtet over for ideen om videnskab og teknologi, anvendt i infrastruktur og interne forbedringer, som de kaldte det. Hvorimod Jefferson promoverede et slavesamfund, og at forblive et landbrugssamfund og forblive relativt tilbagestående. Han kendte forskellen og talte om det og uddannede folk gennem sin bog med titlen, *De tre principper ved folket*, som udgjorde hans instrument for at organisere og frembringe denne revolution. Disse tre

principper, som I sikkert ved, kom fra Abraham Lincolns tale ved Gettysburg; ideen om regering af folket, ved folket og for folket.

Jeg vil ikke gå i dybden med denne diskussion, men blot lige antyde Sun Yat-sens syn på konfucianisme med et par citater af ham. Dette er under denne 4. Maj-bevægelse, jeg talte om, denne intense periode med modstand mod udstykningen af Kina efter Første Verdenskrig. Han sagde:

»Vi må genoplive ikke alene vores gamle moralitet, men også vores gamle lære ..., den Store Lære«:

Da Xue, som vi diskuterede før. Dernæst omskriver han Da Xue og siger:

»Søg ind i tingenes natur«, bemærk, han siger ikke undersøg tingene; han siger »Søg ind i tingenes natur«, princippet, der ligger bag det, tingene er. Dernæst siger han,

»udvid grænserne for viden, gør formålet oprigtigt, regulér tankegangen, kultivér personlig dyd, styr familien, regér staten, gør verden fredelig«.

Det er ikke i Da Xue; det findes ikke på det tidspunkt. De siger ikke, gør verden fredelig; talen er kun om Kina. Men Sun Yat-sen gør dette begreb universelt og siger, at det sidste skridt i denne progression er »gør verden fredelig«.

Han sagde senere,

»Lad os afgive løfte om at oprejse de faldne og hjælpe de svage; når vi så bliver stærkere og ser tilbage på vore egne lidelser under magternes politiske og økonomiske dominans, og vi ser svagere og mindre folkeslag, der undergår samme behandling, vil vi rejse os og slå denne imperialism. Så vil vi virkelig regere staten og gøre verden fredelig.«

Som konfucianer så han altså Kinas forpligtelse til at rejse sig og frembringe udvikling i verden, ulig den imperialistiske udplyndring, der havde domineret magternes imperialistiske æra. Tænk over det engang. Det er bogstavelig talt hans definition af det, Xi Jinping gør gennem den Nye Silkevej. Som jeg sagde, så definerede Sun Yat-sen de *Tre principper for Folket* som national suverænitæt; at befri sig for magternes imperiemagt. Ved folket, hvilket vil sige, en republikansk regeringsform; som undertiden oversættes til demokrati, men Sun Yat-sen mente faktisk ikke demokrati, som ofte slet ikke er ved folket. Men republikanske regeringsformer. Og det tredje, for folket; det, han kaldte »folkets levebrød«. Det, vi ville kalde folkets Almene Vel fra vores Forfatning. Dernæst sagde han,

»Disse tre principper er identiske med Konfutses håb om et stort Statssamfund (Commonwealth)«.

Det er en idé hos Konfutsen, vi ikke har diskuteret i dag, men det var noget, han havde forhåbninger om; ideen om et stort statssamfund, ligesom Platons Staten. De har lidt forskellige karaktertræk; men det er det samme koncept.

Til sidst vil jeg blot lige nævne, at han også talte om dette radikale element i 4. Maj-bevægelsen, der var under indflydelse af Bertrand Russell. Han sagde, »en gruppe, der er beruset af den nye kultur, er begyndt at afvise den

gamle moralitet og sige, at den første gør sidstnævnte unødvendig.»

Han var altså særdeles klar over, hvad det var, han kæmpede mod. Vi kan måske diskutere Sun Yat-sen me-

re indgående under spørgsmål & svar, eller i næste uge, eller også andre moderne udtryk for den konfucianske kultur. Men vi vil nu lade det blive ved det og se, om vi kan få tid til en diskussion i dag.